

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2023ko apirila - 237 zkia.

ANAIARTE -ELKARTEA-

Urrats berri baten aurrean

ENPRESA PROIEKTUAK KARDALA INSTITUTUAN • ZABORRA MUTRIKUN
USAIÑAK MUTRIKUN BARRENA (II) • ETXEAN SUA • MIÑAN, ANAIA TXIKIA

ArmeriaEskola^x

EGIN

AURREMATRIKULA!

Aukerarik onena, etorkizuna duena

**GORPUTZ
TRATAMENDUAK**

**EZAGUTU GURE
TRATAMENDU EZBERDINAK
ZURE GORPUTZAK BEHAR DITUEN
AHOLKULARIAK GARA**

DOMINGO IBAIBARRIAGA, 3 BEHEA - 20830 MUTRIKU - 943 60 42 29 / 608 684 416 - APAIN@APAIN.NET

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdia	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarte	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87

Iritzixa

Iñigo Arrizabalaga Alberdi

HOMONIMOAK

IRITZI artikulua honekin, herri nortasunaz hausnartzera nahiko nuke IRITSI.

BURUAN geneukana orduan, egia bilakatzen ari baita 25 urteren BURUAN.

MUGAK antolatutako akanpadan ezagutu genituen gure MUGAK.

POLITIKAN eta orohar politikoetan zegoen asmoak, ezer ez zuela POLITIKAN.

USTEA ustel eta garbi: proiektu bat gauzatu eta herritarron hitza alhora UZTEA.

BERRIA heldu zen orduan: martxan zen jada portu BERRIA.

ARRANTZA zuela xede izan zen begietan kartolak zeramaten astoen ARRANTZA.

ONA zen beraien asmoa, baina begira nola heldu garen HONA.

HOR HAINBAT arrantza ontzi egon ziren antzina, baina ORAIN BAT.

GAINERA garapenaren aitzakian kirol portu bat jaurtiko digute GAINERA.

BANATU zen herria bitan, baina ez zen galdeketa orririk BANATU.

AURRETIK pasa zitzaizkigun harriz betetako kamioiak, ezer galdetu gabe AURRETIK.

BERRIZ pasatzen ari dira, harri gehiagorekin eta promesa BERRIZ.

GIZA ordezkari, buruzagi eta agintariekin ordea, hor darraite ostruken GISA.

EZKUTatu dute lurpean burua, esanez ez dagoela erabakia beraien ESKU.

ZORTU edo zorpetu egin gaituzte, eta ez dituzte agindutako lanpostuak SORTU.

HORI eta urdin behar lukena gris utziz, nola utziko diegu ba HORI?

ARE gehiago, portu aurrean hustu izan dituzte ibaiko hainbat zikin eta ARE.

BALIO immaterialek ez al dute ba BALIO?

KUTXA diruz betetzeko berdin al du natura kutsa ala ez KUTSA?

KONTURatu behar gara aberastu nahi dutela denona denaren KONTURA.

PATRICK-AK Irlandan gisan berdetuko direla hemengo gutxi batzuen PATRIKAK.

HITZAK haizeak eraman ditu; ez al du baliorik herritarroiei eman zeniguten HITZAK?

BIZI ez bagabiltza ezingo gara geure herrian BIZI.

LEHEN erdi lo harrapatu bagintuzten, esnatu gaitezen berandu baino LEHEN.

IZAN ere, etorkizunak ez du zertan iraganaren homonimo IZAN.

MUTRIKU maitia, Mutriku guria... baina nolakoa nahi dugu MUTRIKU?

P.D. kontu hau nola hasi zen badakigu, ez dadila berdin bukatu P.D!

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarte
Barrenkale 12, behe
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua SS-787/01

ISSN 1579-4792

Inprimategia EUSKALINPRI

Banaketa Kalaputxi

Kalaputxi Herri-Aldizkariak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

astelehenetik ostiralera

DB03 LEKEITIO-DONOSTIA

Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00	
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25	
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)
Donostia	7:55	11:30	14:30	19:30	---	Unibertsitatetik

DB03 DONOSTIA-LEKEITIO

Donostia	8:00	11:00	14:30	18:00	20:30	Unibertsitatetik
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	

DB04 ONDARROA-MALLABIA

lanegun ostiraletan

Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	23:20	01:10
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	23:30	01:20
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:55	01:40
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---	---

DB04 MALLABIA-ONDARROA

lanegun ostiraletan

Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	22:05	
Eibar	6:05	7:05	orduro	21:05	22:15	
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:30	
Mutriku	6:55	7:55	orduro	20:55	22:40	

DB05 MUTRIKU-ZUMAIA

Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40	
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10	

DB05 ZUMAIA-MUTRIKU

Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10	20:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40	20:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---	---

DB06 ONDARROA-SORALUZE

Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45	21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15	22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40	22:40

DB06 SORALUZE-ONDARROA

Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40	20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45	20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00	21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20	21:20

larunbat, igande eta jai-egunak

DB03 LEKEITIO-DONOSTIA

Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00	
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25	
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30	
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40	

DB03 DONOSTIA-LEKEITIO

Donostia	10:30	14:30	17:00	20:30	21:00	ig. / jai lar.
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50	
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35	

DB04 ONDARROA-MALLABIA

Mutriku	7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	

GAUEAN Mutrikutik: ostiraletan 23:25 eta 1:15; larunbatetan 23:25, 23:55, 1:55, 3:55, 5:55.

DB04 MALLABIA-ONDARROA

Mallabia	6:50	7:45	orduro	19:45	20:45	21:45	22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	21:55	22:55	23:00

GAUEAN Mutrikura heldu: ostiraletan 0:25; larunbatetan 1:10, 3:10, 5:10, 6:10. Eibartik -25 min.

DB05 MUTRIKU-ZUMAIA

Mutriku	8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10

DB05 ZUMAIA-MUTRIKU

Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40	22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15	23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25

DB06 ONDARROA-SORALUZE

Mutriku	9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	

DB06 SORALUZE-ONDARROA

Soraluze	8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

Bilbo - DEBA - Donostia

	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
Bilbo		7:00	20:00
Eibar	6:14	7:14	21:14
Elgoibar	6:24	7:24	21:24
Mendaro	6:33	7:33	21:33
DEBA	6:44	7:44	21:44
Zumaia	7:00	8:00	22:00
Zarautz	7:08	8:08	22:08
Orio	7:15	8:15	22:15
Errekalde	7:29	8:29	22:29
Donostia	7:38	8:38	22:38

Donostia - DEBA - Bilbo

	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
Donostia	5:50	7:50	20:50
Errekalde	5:59	7:59	20:59
Orio	6:14	8:14	21:14
Zarautz	6:20	8:20	21:20
Zumaia	6:29	8:29	21:29
DEBA	6:43	8:43	21:43
Mendaro	6:52	8:52	21:52
Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Eibar	7:11	9:11	22:11
Bilbo	8:20	10:20	23:20

ordutegi eta geltoki guztiak hemen:
www.kalaputxieus/garraioa

Bizkaibus 902 222 265

ONDARROA - BILBO

astelehenetik ostiralera			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

GAZTEAK ETA LOKALAK

Ez sinestekoa iruditzen zaigu 5.000 pertsona inguru bizi diren herri batean gazteentzat hain lokal gutxi egotea. Mutrikun dauden kuadrilla asko ibiltzen dira arratsaldeetan eta asteburuetan denbora pasatzeko leku baten bila.

Batzuetan, gure gurasoak etxean ez daudenean, gurasoen baimenarekin aukera gutxi batzuk edukitzen ditugu lagunekin gure etxeetara joan eta bertan pelikula bat ikusi edota solasean egoteko. Etxeetan batzen garenean, oso gustura pasatzen ditugu arratsaldeak, eta hainbat aldiz betiko gaia ateratzen da kuadrillan: LOKALA. Alokatzan dauden hamar lokaletik bederatzi komertzioetarako dira, eta ez zaizkie kuadrillei ematen. Jabeek nahiago dute lokal horiek komertzioetarako alokatu; izan ere, gazteekin diru gutxi ateratzen dute, eta buruko min asko ematen dizkiete. Komertzioetarako erabiliz, aldiz, diru gehiago lortu eta denbora luzeagorako alokatu dezakete.

Hori dela eta, gazteekiko enpatia handiagoa eduki, eta herrian zehar lokal gehiago euren eskura jartzea eskatzen dugu. Hemendik aurrera gazteak pozik egoteko posible den guztia egitea espero dugu. Eskerrik asko!

Mutrikuko BHI-ko 4B ikasle-taldea

BIZIXO JAI BATORDEAREN DEIALDIA

Hainbeste matxe degun Mutriku herrixaz hitz etxian, harro goz gure nortasunaren parte dan honetaz. Herri polita paketsu honetan badirudi langile zintzoak geala. Eta bai, bagea. Baina batzutan, mobitzia kostatzen zagu.

Izan ere, ondo dakigu herriko jaixak aurea ateatzeko orduan, lana egin bihar dala eta guztiok gure aletxua ipiniko bagenu, errazo izango litzateke.

Bizixo Jai Batzordia hainbat urtez aritu da herritxarroki aukera ezberdinak eskaintzen, herriko jaixak guztiontzat eta alternatiboak izateko asmoz. Ondo dakigun bezela, lan neketsua bihurtzen da kide gutxiren artian egitarau oso bat aurea eramatia. Horregatik, idatzi honekin, zuengana zuzentzen gara, herritxar hori.

Aurtengo egoeria dala eta, Bizixo Jai Batzordia arriskuan aurkitzen da; eta horrekin batea, herrixai jaixetan etxen zakon eskaintza ere bai. Imaginatzen al dezue gure herrixa jai alternatiboik gabe? Guk ez, eta indar pixkat badakagu eusteko, baina ezinbestekua da zuen laguntza eta inplikaziuakin gurekin bat etxia. Herriko jaixak guztionak dian heinian, erantzukizuna danona da-eta.

Martxan hasteko ordua aillau da eta horretarako deialdi hau luzatzen dizuegu, herritxar danoi. Elkarrekin zein norbanako ongi etorrixak izango zeate Bizixo Jai Batzordian parte hartzea. Talde anitza izatia biharrezkua ikusten baitugu egitarau alternatibo zein anitza lortzeko.

NOIZ: Maiatzak 5, 19:30etan

NON: Mutrikuko Gaztetxian

Danok biharrezkuak gea, herritxik eta herrixantzatzat sortutako jaixak nahi baditxugu!

Gora Malen Jaixak!

Bizixo Jai Batzordia

Kalaputxi aldizkariak irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera. Aldizkariak ez du zertan bere egin idatzien edukia.

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
31 postakutxa
20820 DEBA
Tel. eta faxa: 943 192 249
Mob. 629 639 685
629 641 940
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

IBARPLAS
leihoaren erreferentzia

Irziarko poliaonaa. C pabilioia · 20200 ITZIAR · Tel. 943 199236 · www.ibarolas.com · ibarolas@ibarolas.com

ENPRESA PROIEKTUAK LANTZEN

Mutrikuko Kardala LHII Eskolan

Bi ikasle taldek aurtengo kurtsoan landu dituzten enpresa proiektuen berri eman digute. Lehen taldeak “Aqua Deko” fikziozko enpresa bat sortu dute produktu erreala gauzatu eta salduz era praktikoa; Yera Laka Gartzia (Hondarribia) eta Erik Romero Frontura (Zaldibar) izan ditugu solaskide. Bigarren taldean “Plankton” enpresa erreal eta iraunkorra izateko pausoak ari dira ematen, euren produktua merkatuan salgai ipini asmoz; hurrengo urtean ere saiakera horretan jarraitzeko asmoa dute gure solaskide izan diren Pablo Aramendi Goitiak (Donostia) eta Ainara Toral Irastorzak (Hernani).

Zergatik enpresa sortzearen ideia?

LHIIan ematen ditugun materien artean, enpresa sortzeko proiektu bat egitea da gure etorkizunean baliagarri izan lebigukeen gai bat erabiliz.

Nortzuek osatzen duzue “Aqua Deko” enpresa eta zein da landu duzuen produktua?

Ikerrek (Bilbo), Carlosek (Granada), Enekok (Orio) eta guk biok, Erikek eta Yerak, osatzen dugu taldea. Gure proiektuan akuarioak egingo dituen enpresa sortu dugu, eta, dagoeneko, gauzatutako bi kokatu ditugu Ondarroako “Zaldupe” Ikastetxean.

Zeintzuk izan ziren emandako lehen urratsak?

Lehenengo, irakasleen eskutik jaso genituen enpresa sortzearen alde teorikoak: egitura, funtzionamendua, antolaketa, produkzio arloa, salerosketarena, ekonomiarena, diru iturrien bilaketa... Hurrengo lana, gure arteko ideien trukaketa egitea izan zen. Aurreko urteetan egindako proiektuei begiratzea erabaki genuen, eta deigarri egin zitzaizkigun akuarioen inguruan egindako lanak. Proiektu haiei jarraipena ematea erabaki genuen.

Erabaki duzue zer egin nahi duzuen. Nola hasten zarete lanean?

Bost lagunok elkartu eta lanak banatzea izan zen aurrena, bakoitzaren gaitasunak kontuan izanik. Nola kurtsoan zehar ireki eta ixteko enpresa izango zen, pentsatu genuen alde fisikoarekin batera alde didaktikoa eta mantenua eskaintzea gure bezero izan zitezkeen eskola munduko. Kooperatiba tipoko enpresa sortu, eta marketing kontua esku artean hartu zutenak jarri ziren harremanetan Ondarroako “Zaldupe” Ikastetxearekin, prestatuta genuen katalogoa azalduz. Ontzat eman ziguten ideia, baita bi akuario hantxe kokatzea ere, bata sarreran —ornamentala— eta bestea ekosistema mundua lantzen ari ziren lehen hezkuntzako 2. mailakoen gelan, era didaktikoa erabiltzeko.

Bezeroa bagenuela ikusirik, eraiketa lanari ekin genion. Tailer bati planoak eman, eta prestatu zituzten bi akuarioak. Kokatu genituen beren lekuetan, oxigenazio sistema, filtro eta abarrez hornitu ondoren urez bete eta arrainak jarri genituen.

Zein arrain mota kokatu zenuten?

Ur gezetako arrainak jarri genituen: guppyak. Obobibiparoak dira, arrautzak beren barnean gordetzen dituztenak, arrain txikiak bizirik ateratzen direlarik amaren sabeletik eta erraz ugaltzen direnak. Haurrentzat oso interesgarria izan zen; gainera, naturaren errealitatea hobeto ezagutzeko aukera ere

izan zuten, hasieran arrain mordoa hil zitzaigulako. Uraren egoera eta kanpo kondizioak gainbegiratu ondoren, estresagatik hil zirela baieztatu genuen: kanpoko zaratak eraginda. Naturan ere gertatzen dira horrelakoak. Aurrerantzean kontu handia izan dute haurrek zaratarik ez ateratzen euren arrainak bizirik mantentzeko.

Arestian mantenua ere eskaini zenutela esan duzue. Nola egiten duzue?

Klase didaktikoetan guppyei buruzko azalpenak eman genizkien haurrei: non bizi diren, zein kondiziotan, nola ugaltzen diren, zer jaten duten..., agerpen horiek eman ondoren, lan txiki batzuk euren esku gelditu ziren, batik bat elikadurarena bi akuarioetan. Guk astero mantentze lanak egiten jarraitzen dugu: ura aldatu, barne aldea eta filtroak garbitu, oxigenazioa begiztatu...

Dena den, gure enpresa aldi baterakoa denez, ekainean bukatuko dugu gure lanak akuarioak desmuntatuz. Posible zen saltzea ere, baina ikastetxeak oporrak hartzen dituenaz, ezin izango zituzten mantentze lanak egin; beraz, berriro

Alga gorriak - *Rhodomonas baltica* espezieko mikroalgak, zooplanktona

geureganatuko ditugu.

Zuek, Ainara eta Pablo, ikasturteko alde teorikoarekin hasi, baina lehen urratsak eman ondoren, benetako enpresa montatzeko asmoa duzue. Zela iritsi zarete erabaki horretara?

Aurreko ikastaroan jakitun izan ginen aurtengo gaietako bat enpresa bat sortzea zela, baina ez beste ikastetxeetan egiten duten bezala, soilik arlo teorikoan, baizik eta praktikara eraman behar zela nahiz eta ondoren enpresa benetan gauzatu ez. Hori dela eta, kaskoari bueltak ematen hasi ginen jada iazko urtean, eta udaldia aprobetxatu genuen praktikak egiteko. Ainarak Hondarribian urteak daramatzan “Endanea Garden” landare eta animalia haztegiaren ibili zen eta Pablo EHUKo algen departamenduan. Merkatua begiratzen ere ibili ginen eta jabetu akuariotako arrain txikiei eta koralei jaten emateko, Alemanian eta Polonian ekoiztutako “fito-plankton” (algak) eta “zoo-plankton” (animaliak) saltzen zituztela. Jakina, hemen ekoiztuz gero, merkeago saltzeko modua egon zitekeela pentsatu eta merkatu nahiko polita egon daitekeela ikusita, lan horretan ahalegintzea erabaki genuen. Eskolan bagenuen praktika alga eta animalia txiki hauekin arrainak elikatzeko, urraburu txikiak adibidez; hala, bada, aurtengo ikastaroa hastean garbi geneukan zein zen gure bidea.

Eta nola ari zarete enpresa hori gauzatzen?

Logistika aldea ari gara lantzen gehienbat. Ikasi dugu eta gai gara eskola mailako beharrei erantzuteko, nahikoa fito-plankton eta zoo-plankton sortzeko. Tanke edo erreaktoreetan ditugu mikro algak, eta gatz mineral ezberdinak erabiliz, alga bakoitzaren arabera, elikatzen ditugu; argia eta tenperatura egokian izatean, fotosintesia eginez hasten dira. Zoo-planktona ugaritzeko beste tankeko algekin elikatzen ditugu argia eta tenperatura zainduz.

Aurrera pausuak ematen ari al zarete?

Bai. Arakatu ditugu botilatze eta paketatze kontuak, eta ez dirudi arazorik izango dugunik. Baina buru-belarri ari gara ekoizpen

arloan. Zoo-planktonean lauzpabost espezie lortu ditugu, eta birekin maila emankorrean ekoiztea lortu badugu ere besteekin oraindik ere zailtasunak ditugu ekoizpen maila egokia lortzeko. Fito-planktonean bizpahiru alga ongi ekoizten ditugu.

Arlo ekonomikoari garrantzia eman beharko diozue enpresa erreala eraikitzeko. Zerbait egin al duzue horretaz? Nola jarraituko duzue datorren urtean?

Beharko, jakina. Lehen diru iturriak salmenten bidez lortzeko asmotan gara, bezero gutxi batzuei, gauden maila kontuan izanik, gure produktuak eskaintzeko. Adibidez, Ainarak lan egindako haztegiarekin emanak ditugu lehen urratsak. Ekoizpena handitu eta ziurtatzen joaten garen neurrian, zabaltzen joango gara gure bezeroen esparrua.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak ekintzailtza arloan “Urrats bat” programaren barnean LH-ko ikasleek beraien enpresak sortzen laguntzeko bide bat sortu zuen. Horrek laguntzen du, besteen artean, gurea bezalako eskola baten, opor denboran, instalazioen mantenua ikasleei eskaintzea sari baten truke. Eta garrantzizkoena, gure ikasketa denbora bukatu arren, eskolako instalazioak erabiltzeko posibilitatea gure ekoizpenean laguntzeko, inbertsiorik gabe eta aholkulari baten laguntza izanik.

Nola du izena zuen enpresak?

“Plankton” du izena eta esan behar salmenta batzuk eginak ditugula jada, eskakizunei ondo erantzunez. Webgunea ere sortua dugu: www.plankton.eus eta bertan ditugu oraingoz salgai jarri ditugun produktuak: alga gorriak (*Rhodomonas baltica*), alga berdeak (*Nannochloropsis gaditana*), biak zooplanktona eta akuarioren uren kalitatea mantentzeko mikroalgak; errotiferoak (*Brachionus plicatilis*) eta artemia (*Artemia sp.*), hauek arrainen elikagai bizi bezala erabiltzeko.

Nolakoa da eskolarekin duzuen harremana?

Oso-oso hurbila eta berezia. Ikasle gutxi gaude eta irakasleak lagun bilakatzen dira. Orintxe bertan herriko marinel bat ari zaigu sarea —“tresmaillua”— nola egin eta konpondu irakasten. Guk eskolatik asko jasotzen dugu, eta guk egiten ditugun ikerketek ere eskola aberasten laguntzen dute. Pentsa, gure artean Granadatik etorritako ikasle bat dago; begira noraino iristen den Mutrikuko “Kardala Akuakultura” eskolaren oihartzuna...

Aqua Deko proiektuaren aurkezpena

AZOKA SOLIDARIOA ANGELMAN SINDROMEAREN ELKARTEARENTZAT

Proiektu orok eskatzen du esfortzua. Proiektu orok eskatzen du indarra. Proiektu orok eskatzen du denbora. Eta proiektu orok eskatzen du lana. Eta bai, 6. mailako ikasleek azken asteetan eginiko lanak badu meritua, zalantzarik gabe. Hutsetik hasita, proiektu eder bat diseinatu eta aurrera eramateko gai izan dira, esfortzu handiz, denbora eskainiz eta ilusioz. Eta honek ere eman ditu bere fruituak: ikertzen jarraitzeko 1.000,05 €, baliabideez hornitzeko 1.000,05 €, bultzada eman eta babesa adierazteko 1.000,05 €.

Harro daude egindako lanaz, egindako bideaz. Eta hau guztia ezinezkoa izango litzateke Azoka Solidaria gerturatu eta zuen alea jarri duzuenok gabe.

Horretarako, Goizeko Izarra Ikastolako ikasleek azoka gune ezberdinetan antolatu zuten eta eskuraturiko dirua ANGELMAN SINDROMEAREN ELKARTEARI bidali. Hona hemen azokako guneen inguruko informazioa:

1. EKI gunea. Bertan, azokara gerturatu zirenek EKI bileteak erosteko aukera izan zuten, eta ondoren, EKI bilete horiek baliatu zituzten saltokietako materiala erosteko.

2. Saltokia. Saltokiaren baitan, hiru gune antolatu ziren, materialaren prezioen arabera bereiziak. Bertan, hainbat objektu izan ziren eskuragarri: liburuak, jolasak, osagarriak, etab.

AZOKA SOLIDARIOAN
BILDUTAKO DIRU KOPURUA:

1.000,05€

ANGELMAN SINDROMEAREN ELKARTEARENTZAT

353
asociación del síndrome de angelman

ANTOLATZAILEAK: 6.MAILA

3. Janari gunea. Gune honetan, 6. mailako ikasleek prestaturiko jaki goxoak dastatzeko aukera izan zuten: brotxetak, ogitartekoak, patata tortilak, etxean eginiko gailetak, etab.

4. Sentsibilizazio gunea. Eremu honetan, Angelman elkarteak helaraziriko material ezberdina erosteko aukera egon zen: tazak, telazko motxilak, pultserak, etab. Era berean, "Mezu positiboak" izeneko kutxa bat ere jarri zen, non gerturatu zirenek beraien animo mezuak idazteko aukera izan zuten.

Baina gogoratu, hau ez da amaitu! Egunero eman zure bultzada Angelman Elkarteko kide diren guztiei!

DANTZA EGUNERAKO ENTSEGUAK

Dantza eguna ekainaren 3an ospatuko da. Aurretik hainbat entsegu egingo dira eta entseguetan parte hartzeko beharrezkoa izango da aurrez izena ematea (aurretik bidalitako galdeketa izena emnada izan arren).

Larrain dantzaren entseguak apirilaren 20an, 27an eta maiatzaren 4an eta 11n izango dira, anbulatorio zaharrean 20:00etan hasita.

Entsegu orokorrak maiatzaren 18an, 25ean eta ekainaren 1ean izango dira aurrerago adieraziko diren toki-orduetan.

Gure Ametsa dantza taldeak mutrikuar guztiak animatu nahi ditu parte hartzera.

POTERO

DENDA.....943603643

OKINDEGIA.943604512

zure negoziaren berri
mutrikuar guztiei emateko

KALAPUTXI

aldizkaria@kalaputxi.eus

BERISTAIN

DENDA LURINDEGIA ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44

ESKERRIK ASKO, MUTRIKU!

Debabarreneko ZAPOREAK taldeak antolatutako eta hainbat udaletxeren laguntzaz, martxoaren 20tik 24ra bitartean janari bilteta berezia burutu zen Debabarreneko herri guztietan. Mutriku lehengo urtez batu da bilteta berezi honetara, eta datuak ezin hobeak izan direla diote antolakuntzakoek. Herriko denda zein ikastetxeetan izandako oihartzuna sekulakoa izan da: guztira 12.000 kilo elikagai bildu dira Debabarrena guztian. Hala eta guztiz ere, biltetaz gain, berebiziko garrantzia izan du sortu den kontzientziazioak, bai herritarren artean bai herriko hiru ikastetxeetan ere. Orain Donostiako Intxaurrondoko egoitzan dago batu den guztia, Lesboserako bidea egiteko prest. Beste behin ere, mila esker guztioi eta hurrengora arte!

EH BILDUREN TALDEA AURKEZTUTA

Maiatzaren 28ko udal-hauteskundeetan atarian, EH Bildu koalizioak herriratu du dagoeneko bere taldea, Joseba Palenzuela egungo Alkatea berriz ere alkategai aurkeztuta. Taldekideak: Ainhize Azpiazu, Aitor Itza, Saioa Elezgarai, Inhar Mutiozabal, Ane Urkiri, Jon Naberan, Garoa Arizmendi, Amaia Arrizabalaga, Esti Azkue, Irati Garagarza, Arantxa Odriozola, Agustin Alkorta, Nahia Elesgarai, Alba Rodriguez eta Ihintza Basterretxea.

EH Bilduren taldea ezagutu den bezala, EAJ-ren alkategaia Ion Gamba izango dela eta Iñigo Aguirre Berdeak+Independenteak taldearen alkategaia izango dela ezagutarazi da.

BALDA BASTERRETXEAK GOGOAN

Martxoaren 26an burutu zen Txori txapelketak zentzu berezia izan du aurtengoan: Balda Basterretxearen omenez egin da.

Balda Basterretxea Osaren familiak, Kalaputxiren bidez eskertu nahi dio Txori-Etxe elkarteari Balda gogoan izatea eta halako omenaldi xumea eskaintzea.

Aipatu behar, txapelketaren irabazleak, Eber Maderak, irabazitako txapela Baldaren sendiari oparitu diola. Jon Basterretxeak, anaia, jaso zuen Baldari eskeinitako oroigarria.

ZELAIETA JATETXEA
Olatz auzoa · Mutriku · 943604595
zabalik asteburuetan
eta jai egunetan

AHOLKULARITZA
LIDERRA,
TOKIKO
ARIMAREKIN

ONDARROA - 94 483 29 75
ERMUA - 94 317 44 35
Eta beste herri batzuetan.

ZERGA, LAN ETA KONTABILITATE
AHOLKULARITZA
www.torrealday.es

Torrealday
www.torrealday.es

aparra
ZURETZAKO MODA
www.aparramoda.com

Erdiko Kale 29 20830 Mutriku Tlf. 943 604 594 645 033 561

Zaborra Mutrikun

*Zenbat zabor dago
Mutrikun?*

Hondakinen
%63,57 gaika
eta % 36,43 nahastuta
jaso zen.

**Murrizketa
garaia**

Mutrikun 2022an
2.348 tona hondakin
sortu ziren.

“Mutriku eskualdeko herri
onenen artean dago gaikako
bilketan. Baina badaukagu
zer hobetu.”

**ITSAS
HONDAKINEN
ERRONKA**

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

Uzuri ELGOIBAR - DEBA
RPS 183/12 optika audio

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92
ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

Murritzte eta berrerabiltze deiak

Gaur egun, kontaminazioa larriegia da eta ez da nahikoa birziklatzearekin bakarrik, murritzten hasi behar gara gure eguneroko zaborra.

Hemen proposamen batzuk:

Gaizki sailkatzen ditugun zaborrak

Errefusaren bi edukiontzi aztertu ondoren, bi kasuetan %53 baino gehiago material birtziklagarriak ziren.

Honekin ondorioztatu genezake errefusko edukiontzira beira, kartoia, ontziak edota organikoa moduko hondakinak botatzen jarraitzen dugula.

Praktika txarrak: Organikoko edukiontzi marroira botatzen diren eta janari sobrak ez diren poltsak nabarmenak dira.

1- Herriko merkatuetan erosi produktuak. Hauek kalitate hobereana dutenak dira eta ez dute plastikorik erabiltzen hauek inguratzeko. Horrela, gainera, herriko komertzioa bultzatzen duzu.

2- Telazko boltsak eraman erosketak egi-tera zoazenean. Erosen dugun bakoitzean plastikozko poltsak eskatzen ditugu eta etxetik boltsa bat eramatea ez da ezer kostatzen eta plastiko asko murritzten duzu.

3- Etxean dituzun plastikozko boltsak berrerabili. Ez bota zaborrontzira behin erabilita, oraindik bere funtzioa bete dezake eta.

Herriak galtzen duen diru kopurua gaizki sailkatzearen

Hondakinak gaizki banatzeak bi ondorio dauzka:

- Errefusa gehiena Zubietako erraustegian erretzea, ingurumen-kalteak sortuz.

- Eskualdean orokorrean hondakinak ondo banatuko bagenu, 2,1 milioi euro aurreztuko genituzke.

Mutrikun, aurreztutako kopurua 200.000 euro ingurukoa izango litzateke.

4- Mikroplastikorik ez duten produktu kosmetikoak hartu, formatu solidoan edo ontzi berrerabilgarriekin daudenak hautatu: txanpua, hortzetako pasta...

5- Hilekorako produktu berrerabilgarriak erabili: kopa menstrual adibidez.

Erabilpen bakarreko plastiko asko erabiltzen al da?

Erabilpen bakarreko plastikoak ugariak dira bai Mutrikun bai Debababarrenan, baina baita Euskal Herrian eta orohar mendebaldeko gizarteetan ere.

Plastiko txikiak ez birziklatzeak zernolako inpaktua du Mutrikuko ingurumenean?

Mikroplastikoez arazo larriak sortzen dituzte erreketan eta itsasoan.

Iaz estatu mailako hondakinen lege berria onartu zen eta lege honek erabilera bakarreko plastikoekin amaitzea du helburu.

Ez dakigu lortuko den, zoritxarrez, interes ekonomiko handiak baitaude.

hitza

herriaren informazioa
herriaren hizkuntzan
herriaren zerbitzuan

ALEX
ELEKTRIZITATEA

Alexander Elezgarai Agirrebengoa

• instalakuntza elektrikoak • domotika • telekomunikazioak
• mantenu eta muntaia elektrikoak • argiztapen diseinuak

638 713 685 • alexmutriku69@gmail.com • Mutriku

ANAIARTE ELKARTEA

urrats berri baten aurrean

Geldialdi baten ondoren, berriro indarberriturik aurkitu ditugu Anaiarte Elkarteko kideak. Talde berri bat prest agertu da elkartearen gidaritza hartu eta urteetako ekimenari jarraipena emateko. Apirilaren 25erako deitu duten batzar nagusian aurkeztuko dira bazkideen aurrean euren oniritzia jasotzeko esperantzarekin.

Batzorde ohiko Eusebio Azkue Iparragirre eta Ambrosi Goenaga Belaustegirekin, baita batzorde berria osatzeko prest dauden Itziar Egurbide Arrieta eta Koldo Urkiza Alberdi ordezkariekin egin dugu solas elkartearen berri herritarroi azaltzeko.

Zer da Anaiarte Elkartea? Noiz sortu zen eta zein helbururekin?

Estatutuetara joko dugu eta hauxe esaten du bertan: 1991n sortu zen helburu hauekin "Elbarrituak, jubilatutak eta pentsiodunak elkartzea. Eta kultur aldeko lanak eta jolasak antolatzea"

Zenbat bazkide zarete elkartearen? Nortzuek osatu duzue Batzorde berria?

Gora beherak izaten dira, zazpiehun ere pasatu izan dugu, eta gaur seiehun eta hogeita bost bat izango gara. Kopuru horretatik laurogei bat inguruko herrietakoak, mutrikuarrekin txango edo bidaietara joan nahi dutenak, antolakuntza gustukoa dutelako, eta, jakina, bazkide izatea baldintzetako bat delako.

Batzorde berriko partaide izateko borondatea azaldu dugunok: Itziar Egurbide Arrieta, Koldo Urkiza Alberdi, Lurdes Gabilondo Andonegi, Maite Arrizabalaga Txurruka, Fran Lekunberri Urkiri, Mila Iparragirre Aranberri, Rafa Oianguren Agirregomezkorta, Karlos Gorritxategi Urkidi, Karmele Andonegi Illaramendi eta Amaia Andonegi Egurbide. Apirilaren 25erako deitu dugun batzar nagusian aurkeztuko gara bazkideen oniritzia jasotzeko esperantzarekin.

Zeintzuk dira urtean zehar aurrera eramaten dituzuen jarduerak?

Zeintzuk dira arrakastatsuenak?

Bigarren galderari emango diogu lehenbizi erantzuna. "Kina" joko oso gustuko dute gure bazkideek. Aurrez astean bi egunetan egiten zen: ostiral eta larunbatetan. Baina eskaerei erantzuteko, orain igandeetan ere egiten da. Beraz, astean hiru egunez jartzen dugu jokaldia martxan arratsaldeko 17:30etik 20:30era arte. Oraintsu arte, antolakuntza bazkide batzuen esku gelditzen zen, musutruk lan eginez; egun, Eizagirre baserrian bizi den bikote baten esku dago, eta lan horregatik zerbait kobratzen dute. Hogeita hamar lagunetik gora izaten dira normalean jokoan parte hartzen.

Jardueren artean, batzuk era etengabe abian egoten direnak dira. Horien artean gimnasioa dugu zenbait makinarekin egoitzaren goiko pisuan, eta egunero irekita egoten da goizez giharrei eta bihotzari eraginez forma fisikoa maila egokian mantentzeko.

Gorputzaren arlo ezberdinak zaintzeko, udalaren ongizate arloaren eskutik irakasle profesional bat —Iratxe— izaten dugu gimnasia, erlaxamendua eta memoria lantzeko. Gimnasia, gaur, hogeita bi lagun dabilta bi taldetan zatiturik goizeko 08:45etik

09:45era arte, lehenak astelehen eta asteazkenetan, eta bigarrenak astearte eta ostegunetan. Erlaxamendu klaseetan zortzi lagun aritzen dira arratsaldetan 16:30etik 17:30era, eta memoria klaseetan sei lagun 17:30etik 18:30era. Klase hauek ordaindu egiten dira: banaka izanez gero, gimnasia 15 €, erlaxamendua 12 € eta memoria 9 € hiru hilabete behin. Hiruetan parte hartuz gero 21 € hiru hilabete, eta bitan parte hartuz gero 18 € murrizten dira ordaindu beharreko kuotak.

Itziar eta Koldo, zuzendaritza batzordekide berriak; Anbroxi eta Juanjo, zuzendaritza batzordekide zaharrak.

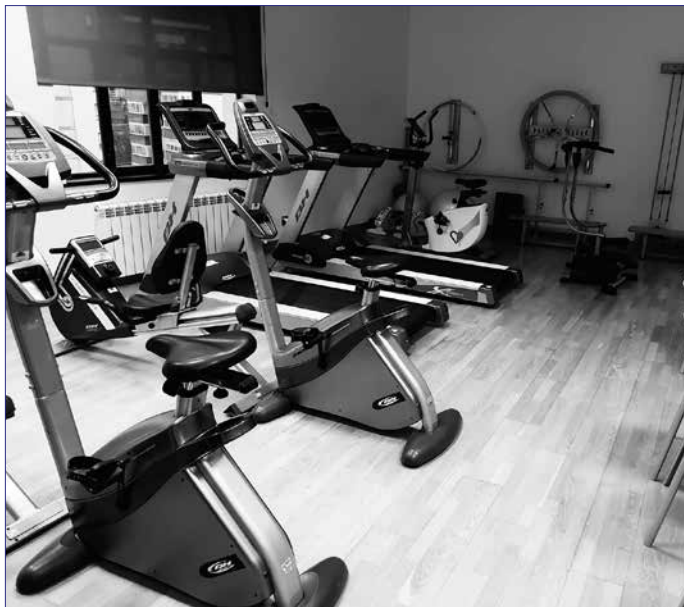
ALAZNE OPTIKA

Jose Mª Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 - alazne.optika@gmail.com

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Anaiarteko gimnasioa

Etenik gabeko beste jardura kantua izaten da. Astean bi aldiz biltzen dira kantariak entseguetarako arratsaldeko 15:00etik 16:30era arte musika eskolako Roberto zuzendariaren batutapean. Batzuetan gizonezko ahotsak eta emakumezkoenak aparte lantzen dituzte. Anaiarte koruak urtean zehar emanaldi ezberdinak ditu: Berdel egunean, Madalenetan, Gabonetan... Herritik kanpo ere izaten ditu emanaldiak.

Beste batzuk, urteko bazkaria bezala, ekintza puntualak dira. Frontoian prestatzen da, "catering" bat kontratatuz janaria prestatzeko. Urte baten bostehun bazkide elkartera ere iritsi ginen elkarrekin arratsalde eder bat igaroz. Prezioak egokitu egiten ditugu parte hartze zabalagoa izateko.

Kalbario bezperan danborrada antolatzen dugu 1998. urtetik, aurreko egunetan entseguak prestatuz danbor guztiek batera dantzatu dezaten. Beraz, aurreko hogeita bost urte beteko dira, nahiz eta pandemiak ez duen utzi jarraian antolatzen.

Noizbehinka hitzaldiak antolatzen dira, osasuna zaintzera bideratuak, botikei buruzkoak, laguntzak jasotzeko eman beharreko pausoak argitzeko, teknologia berriei buruz *Kazetagunearekin* batera, elektrizitateari buruzko oinarriak...; "Azken-nahiak nola egin" izan zen prestatzen ibili ginena eta izurriteak gauzatzen utzi ez zuena.

Ohikoak diren beste ekintza xumeak: eskutitzak urteak betetzean zorientzeko, Gabonak eta Urtats egunak zorientzeko, informazio ezberdinak igortzeko, eta, inoiz gustuko ez dena, Elkartearen bandera masta erdian jartzea bazkideren baten heriotza gertatzen denean.

Bada, hala ere, Mutriku Anaiarte Elkartea esanguratsu egin duena inguruko herrietan...

Bai. Hala da. Arestian aipatu dugu inguruko zenbait herritar

gure bazkideen zerrendan sartuak direla. Gure "bidaietan" parte hartu ahal izateko bete beharreko baldintza delako bazkide izatea, eta gure antolatzeko era oso gogoko dutenez, prest daude urteko kuota ordaintzeko.

Urtean zehar eguneko bost bidaia, kulturalak deitzen diegunak, antolatzen ditugu herri edo gune interesgarriak ezagutzeko. Udaberri aldera, ikuspegi berdina duen bost egun inguruko beste bat izaten da, askotan espainiar estatutik kanpora ere iristen dena.

Apirilaren bukaera edo maiatzaren hasieran Mediterraneo aldera prestatzen dugu hamalau eguneko aisialdiko bidaia. Gustukoak izaten dira bidaia hauek, eta saiatzen gara arazoren bat dutenei bere kabuz baliatzeko arduradunak jartzen ingurua behar bezala goza dezaten.

Irail aldera, zazpi eguneko bat antolatzen dugu Europako herrialde ezberdinetara. Hala, Norvegian, Errumanian, Kroazian, Austrian, Portugalen, Alemanian... izateko aukera izan dugu, pandemia kontuak jardura hau zeharo eten zuen arte.

Batzorde berria osatzen duzuenean, orain arteko aktibitateak mantentzeko asmotan al zarete?

Horretan gara, baina urratsez urrats nahi dugu aurrera jo. Arlo ekonomikoa ondo menderatu nahi dugu lehenengo, eta gure jokamoldeetan etengabeko hobekuntza hartuko dugu ipar, horrek dakartzan hausnarketak tarteko, gure bazkideei erantzun egokiena emateko.

Ekaineko bazkaria antolatzea izango da egin beharko dugun lehenengo lanetako bat, oso garrantzizkotzat jotzen baitugu bazkide guztion arteko giro baikor bat lortzea.

Arlo ekonomikoa aipatu dugunez, esan urteko txartelak kobratzen hasiak garela eta apirilean bukatutzat eman nahi dugula eginbehar hori. Ohi den bezala, egunero-egunero egongo gara bulegoan.

Zerbait berria martxan jartzeko asmorik? Eta zer mezu nahi diezue bidali bazkideei Kalaputxiko orrietatik?

Tailer ezberdinak abian jartzeko asmotan gara, hausnartzen ari gara arlo hori, eta horietako bat "Euskara irakurketa erraza" nahiko prest daukagu.

Beste hedabideak ere erabiltzen ari gara, baina apirilaren 25ean arratsaldeko 5etan izango dugula Batzar Orokorra aipatu nahi dugu, eta bertan jaso nahi dugu batzorderako prestatu garen onespina. Dei egin nahi diegu ahal duten bazkide guztiei batzarrera etor daitezen, eta saiatzeko proposamenak aurkezten, azaltzen dizkiguten kezka, arazo, eta abarrak bideratzen ahalegintzea izango delako gure helburuetako bat.

Eta, azkenik, edonolako informazioa jasotzeko gurekin harremanetan jarri nahi duenak telefono honetara deitu dezala: 618946079. Edo, gure herrian denok elkar ezagutzen dugunez, kalean eupada bat egin eta prest gaude edozein galderari erantzuteko.

LEA-ARTIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Usaiñak

Mutrikun barruna (II)

Garbitxasuna eta osasuna, alkarren onduan beti. Toki itxixetara gaitzak etorri leikez, eta, jakiña, lehen ere etorri zeikezen. Batez ere korrienterik gabeko tokixak ziran arriskutsuak. Gure kale eta etxietako zikinkerixak segitxuan urrundu bihar ziran, mutrikuarren osasuna zauan jokuan. Goiko plazako Txurrukak ere ondotoxo zakixan hori.

Bentilazio faltan

Lehendik ere bagenkixan, baiña Covid-19 gaitzak, hasiera-hasieratik, konturatu eragin digu lagun asko batzen diran toki itxixak ondo bentilatu bihar dirala. Komeni, osasunari eutsiko badixau.

Baiña ez daigun pentsau oraintsu asmatutako kontua danik hori. Lehengo mutrikuarrek bazakixen gaitzak nundik etorri zeikezen.

1797. urtian Mutrikuko komenduko buruak (*señora Priora*) gutuna idatzi zion herriko alkatiari. Zazpi urte lehenagotik komenduko eleizia herriko parrokiatzat erabiltzen zan eta, jakiña, bertako mojek ez zeuen begi onez ikusten eleiztar kopuru haundi harek ekarri zeikixuezen osasun arazuak. *“con graves quebrantos de salud, a causa de la mala atmosfera, que forma en el pequeño recinto de mi Yglesia, el numeroso concurso de gentes que asiste”*. Mojen (eta eleiztarren) osasuna ez zan txantxetako gauzia. Hori dala-eta, bentanak jarri zitxuen hango haizia berri-tzeko, usaiñik ez egoteko eta gaitzik ez zabaltzeko.

Komendua

1809ko agiri batek garbi azaltzen deu komentuko bentana haren funtzia: *“la Yglesia tiene tres ventanas crecidas con vidrieras que se cierran y abren para que se ventile, y el pueblo no tenga algun perjuicio por falta de circulacion del aire”*.

1806xan Arrantzalien Kofradixak baimena eskatu zion udalari eleizia botatako tokixan (Beheko plazan) ermitxia altxatzeko, San Pedroren omenez. Gaur egungo kanposantuan zauan orduan San Pedro ermitxia, urrutixegi itsasora juan aurretik meza entzutera juateko.

Udal ordezkari batzuk horren kontra azaldu ziran, lurrak mugitzeko lanetan hildakuen usaiñak gaixuak zabalduko zitxualakuan: *“quando se abriesen los cimientos (...) de la antigua Yglesia, saldria mucha y muy [h]edionda [tierra impura] con cadaveres y huesos que infestarian todo el aire, incomodando mucho al vecindario, quando no fuese causando una mortandad grande”*. Azken baten, orduko ohitxueriari jarraituz, Mutrikun ere hildakuak eleiz barruan lurperatzen zitxuen, Beheko plazako eleiza zaharrian. Hildakuen gorputzak handik atera eta itsasora eruan biharko ziran!! *“...pues todo ello deberia llevarse quando menos a la mar por medio de las calles”*.

Gaiñera, etxe bitxarteko karkabetako zikiñak bentilaziua eskatzen zoan, eta hortarako zabalune haura (plazia) eraiki gabe lagatzia komeni zan: *“este pueblo (...) está lleno y rodeado por todas partes de barbacanas y otros depositos inmundos que infestan toda su atmosfera de un olor insufrible, y por otra parte rodeado de montes, que hacen que este olor no se disipe con rapidéz por el aire”*.

Oraintsura arte, jateko arrastuak eta bestelako hondakiñak bota izan ditzue mutrikuarrek karkabetara. Katuek eta arratoiek jatekua eramaten zeuen, baiña usaiña bertan gelditzen zan...

Garbi ikusi zeuen Beheko plaza libre lagatzia mesede haundixa ekarriko ziola herrixari. Itsasoko eta lihorreko haiziak atzera eta aurrera ibiltzia erreztuko zolako, *“dar comunicacion a las calles del viento saludable de la mar, y curso a los de tierra que se introdujesen por las bocacalles opuestas”*. Errazoi horrek nahikua izan ziran ezezkoa emateko arrantzalien eskaerari. Eta, gaur arte, mutrikuarrak pozik Beheko plazarekin!

Cosme Damianen dekretua

Ezaguna da Mutrikun Cosme Damian Txurruka (1761-1805). Itsasgizon haundixa izatiaz gaiñera herriko alkatia ere izan zan. Alkate zauala, herriko zikinkerixarekin, usaiñarekin eta garbitxasun faltarekin kezkatuta, zortzi puntuko dekretua atera zoan 1803ko apirillaren 26xan. Herritxarren osasuna zauan jokuan, kontu serixua zan. Aste hartako domekan, maiatzaren 1ian, herriko bikarixuak eleizako altaratik eman zoan dekretu haren berri. Hemen, labur-labur, zortzi aginduak:

1.- 20 eguneko epian herritxar bakoitzak bere etxe inguruko karkabak (alderdi guztixetakuak) garbitxu bihar zitxuan.

Cosme Damian Txurruka

Prozesiua, 1922 urtian

2.- Garbitxu ezian Udalak hartuko zolan bere gaiñ garbiketia eta 20 errialeko isuna jarriko zion leheleguan, 40 errialekoa bigarrenian eta 10 pesokua hirugarrenian, baitxa propiñia ere: *"con prisión de un mes"*.

3.- Mutrikuar bakoitzak, aldiro, bere etxe pareko kale zatixa garbitxu bihar zolan.

4.- Debekatuta zauan sukaldeko hondakiñak eta etxeko zikiñak botatzia kalera, *"que se pueden y deben trasportar a la mar o al campo"*. Gorago esan degun bezela, orduan ere, zikinkeriak itsasora!! Zeozer aurreratu degu.

5.- Debekatuta zauan, zela ez!, kaka egitxia kalietan: *"se prohibe hacer sus necesidades maiores en las calles, plazas y demas parages publicos"*. Egin ezkerro hauze zan zigorra: 8 errialeko isuna edo 8 egun kartzelan kaka-egintzaillia heldua izan ezkerro, eta umien kasuan 12 ipurdiko edo zigorkada: *"12 azotes para las [personas] de menor edad"*.

6.- Etxian komunik (*lugares comunes*) ez zaken mutrikuarrek itsasora edo soluetara eraman bihar zitxuen etxeko zikiñak. Baiña hori ezin zeiken edonoiz egin; *"erregalo"* harek usain gogorra euki ezkerro, gabeko bederatziretatik aurrera eruan bihar zitxuen *"debiendo hacerse despues de las nueve de la noche la conduccion de las que pueden incomodar al publico por su fetidez"*.

7.- Etxian komuna zakanak, usain haura ezkutatu edo tapatzeko lantzian behin lastua edo beste zeozer bota bihar zolan, *"arrojen de tiempo en tiempo sobre las inmundicias paja, y otra cosa que la cubra o neutralice su fetidez, para que no infecte la atmosfera del pueblo"*. Gaiñerako mutrikuarren onerako zan agindu haura. Urtian bi aldiz garbitxu bihar zitxuen etxeko komunak: apirillian eta garoillian (iraillian). Garbiketa haura egitxeko, aurretik han sortutako simaurra soluetara eraman bihar zeuen: *"que este estiercol se transporte a las heredades"*.

8.- Zapatuetan eta jai bezperetan norberaren etxe pareko kale-zatixa garbitxu bihar zan, goizeko zortzirak baiño lehen. Herriko plazak inguruko etxietan bizi ziranek garbitxu bihar zitxuen.

Siñismenaren usaiñak

Antzak eta usain eskasak alde batera lagata, guazen usain gozuen billa. Prozesio eta lora-eskaintzetan, esaterako, usaiñ ederrez betetzen ziran herriko kale eta eleizak.

Maiatza zan bereziki lorien hillia. Hori dala-eta herri batzue-

tan lorailla esaten zixuen. Hill hortan lorak eskeintzen zakozen Ama Birjiñari. 1931n *"lñor ez"* (ez)izeneko mutrikuar batek, bere ume denboria goguan, Argia astekarixan azaldu zolan sasoi hartan (1886. urte inguruan), beste kanta batzuen artian, hau abesten zala Mutrikun: *"Maiatzeko azuzena, larrosa eta klaveliña / apaindu ezazute loren erregiña, / artu dezagun danok balsamo usai fiña / zeruetao jardín gozoan egiña"*. Ez dira usain txarrak!

Gorputz-eguneko prozesiuan garua zan nagusi Mutrikuko kalietan; horrezaz gaiñera, herriko toki jakifetan jarritxako altaretan, lorak jartzen ziran. Astigarrabixan, berriz, mihillua edo anis-bedarra zabaltzen ziran lurrian eta larrosa-ostruak botatzen ziran prozesiua pasatzen zan bitxartian.

Usaiñak nahi beste

Itsasua eta lihorra, ur gazixa (kresala) eta garo usaiña. Horra hor Mutriku. 1930ian Natalio Belaustegi *"Noiz-bait"* idazliak hau idatzi zolan Argia astekarixan: *"Itxas ertzeko ur gazi usaiñak utzita irten genduan igandean Astigarrabixa alderuntz eta angoo baserritarrak lagun egiñaz goratu genduan Andres donea..."*. 1936ko maiatzian, berriz, Andoni Alberdi korrespontsalak garo usaiña ekarri zolan Euzkadi egunkarira: *"Alaxe somatu zuten gure musu zuloak igandez "Antzomendi"n, garo usai ederra"*.

Baiña horrek ez dira gure herriko usain bakarrak. Gutako bakoitzak aspaldiko usain asko gordetzen ditxu akorduan: zemendiko odolostiarena, bere oregano eta porrukein; tximistek haitz errian lagatako usain bildurgarrixa; astilleroko egurra eta pintxuria; mataderixako usain gogorra; etxeko erremedixuena: mesanotxeko kipuliarena, eukalipto ostruen lurrunarena, mendixan batutako kamamilla ederrarena, bizixuen kontra egitxeko etxekuei emandako baratxurixena; malutak gozatzeko eta zuri-tzeko ibillitxako sufriaren usaiña; arrantzalien lojetako umedazio usaiña eta gatz emandako antxobiarena; eleizako intsentsu usaiña; batel-estropadetako arraunlarixen izerdixarena; bide bazterreko ostro, lur eta simaurrena; erretako esniarena; goi-zero morokil usaiña...

Usain bakoitzak toki jakin batera eruango gaitxu, konpaiñia jakin batengana. Azken baten, izan gerana eta oraindik ere bagerana irudikatzen deu usaiñak; herri egitxan gaitxuen elementua ere badala esan geinke.

Josu Larrañaga Arrieta

ETXEAN SUA eta orain zer? ITXI ATEA

Aurten izango dira 10 urte Bermeoko alde zaharrean izandako sute baten ondorioz 5 eraikin goitik behera erre zirenetik. Bermeon izandako egoera honek, antzeko berezitasunak dituen herrietan kezka sortu zuen, baita Suhiltzaile zerbitzuetan ere.

Mutrikuko alde zaharrak Bermeokoarekin zenbait antzekotasun ditu; egurrezko egitura duten eraikinak elkar jotzen, kale estuak, eta, hori gutxi balitz, herria babestuko duten Suhiltzaile etxeekiko distantzia 20 minutu inguruko erantzun denborarekin: Markinako Suhiltzaileak 17 minutu-
ra, Eibarkoak 22ra eta Zarauzkoak 30era.

Honengatik guztiarengatik, edozein sute-
ren aurrean egin beharreko gutxieneko ja-
rraibideak zabaltzea eta honen inguruko kontzien-
tzia sortzea iruditu zaigu egokiena, herritarrek, sutearen
prebentzioan eta sutearen hasierako momentuan egin
ditzaketek eragin zuzena baitute sute horrek izan
lezakeen eboluzioan eta baita norbanakoaren segurtasu-
nean ere.

Hasteko, SUARI buruzko informazio pixka bat ezagutzea
garrantzitsutzat jotzen da:

Zer da Sua?

Baldintza berezietan ematen den erreakzio bat da, guretat
horietako 3 baldintza dira garrantzitsuak, **ERREGAIA**,
OXIGENOA eta **SORRERAKO-ENERGIA**.

ERREGAIA edo OXIGENOA agortzean sutea itzali egingo
litzateke, SORRERAKO-ENERGIARIK ezean, berriz, ez litz-
ateke piztu ere egingo.

Nola gertatzen dira etxeke suteak?

- Etxeetan gertatzen diren sute gehienak sukaldean bertan gertatzen dira, eta gehienetan arrazoi bera dela medio: zartagina plaka gainean piztuta gelditzen da eta olioak su hartzen du; sua ke-kanpairaino heldu eta, berau garbia ez dagoen kasuetan, sua hedatu egiten da.
- Egoera txarrean edo gehiegizko karga duten instalazio

elektrikoek, suteak sortzeko arriskua izaten dute. Zirkuitulabur edo txinparta batekin hurbil dagoen objek-turen batek sua har dezake eta, ondorioz, sua kontrolaezin bihurtu daiteke.

- Gas isuri bidezko suak oso sute arriskutsuak dira, leherketak sor ditzakete eta.

- Aurreko guztiez gain, ongi itzali gabeko zigarrokinek, etxeke gune beroek, erradiadoreak, tximiniek eta antzekoek eragindakoak.

Herritar bezala, zer egin dezakegu?

- Hasteko eta behin, instalakuntza guztiak egunean eta ongi mantenduta izan behar dira; instalazio elektrikoak, gas instalakuntzak, tximiniak... Azken finean, prebentzio lana da eraginkorra eta kalteak ekiditeko dugun erre-minta indartsuena.
- ADI ibili behar da bateriak kargatzerakoan, mobilak, patineteak...
- Sute abisua emateko denbora murrizten saiatu, ke detektagailuak jarri, suaren alerta goiztiarra izateko.
- 112ra abisua ahalik eta azkarren eman, jakinda suhiltzaileek Mutrikura iristeko behar duten denbora nahiko luzea dela.

Baina egin ahalak egin arren, batzuetan gustuko ez dugun egoera hori eman egiten da. Horregatik, lasaitasunez eta modu ordenatuan jardutea eta, kasu bakoitzaren arabera, ondorengo taulan eskaintzen diren arauak jarraitzea gomendatzen da.

Edonola ere, kontuan hartuta **KEA** dela heriotza gehien sortzen duen baldintzatzailea, oso gomendagarria da **KE-detektagailuak** jartzea, lehen minutuetan sutea dugula ohartarazteko. Ke-detektagailuek instalakuntza oso erreza dute eta egiten duten lanerako ez dira baterie garestiak. Egoera larri baten aurrean, hasierako minutuetan oharta-razten laguntzen gaituzte bizi arriskuak gutxituz.

Egoera ezberdinetan nola jokatu behar dugun jakiteko aholkuak:

SUTEA zure etxapeko BESTE ETXEBIZITZA batean da.	Sutea ZURE ETXEBIZITZAN da. Ezin duzu itzali baina IHES EGIN DEZAKEZU	Sutea ZURE ETXEAN da. Ezin duzu itzali eta EZIN DUZU IHES EGIN
1. EZ IRTEN kez betetako eskailera batetik	1. ETXETIK IRTEN eta ATE GUZTIAK ITXI	1. SUTETIK URRUNDU eta ITXI ITZAZU sua eta zure arteko ATE GUZTIAK
2. ETXEKO ATEA ETA LEIHOAK ITXI, eta jarri trapu bustiak atearen zirrikietan	2. KANPOTIK JARRITA UTZI GILTZAK edo larrialdi zerbitzuei EMAN	2. BABESTU ZAITEZ sutetik urrunen eta leihoa duen gelan
3. LEIHOA ITXI, hortik kea sartzen bada	3. 112ra DEITU, egoeraren berri emanez	3. 112ra DEITU, egoeraren berri emanez
4. 112ra DEITU, egoeraren berri emanez	4. TOKI SEGURUAN GELDITU URRUNDU GABE, larrialdi zerbitzuek ZURE BEHARRA izan dezakete.	4. BEGI BISTAN JAR ZAITEZ LEIHOREN BATEAN, suhiltzaileak iritsi arte.
5. BEGI BISTAN JAR ZAITEZ LEIHOREN BATEAN, suhiltzaileak iritsi arte.		

LABURBILDUZ:

1. Suari **ATEAK ITXI**.
2. **KONTUZ KEAREKIN!!!!** Kez betetako eskailera batetik **EZ** irten.
3. Eraikinetan **KE-DETEKTAGAILUAK** jarri, suteaz azkar ohartzeko.
4. **112**ra deitu ahalik eta azkarren.
5. **Suhiltzaileen zain** egon, zure beharra izan dezakegu.

MIÑAN, anaia txikia

Arrazakeria eta xenofobiaren aurkako egunaren inguruan, Mutrikuko Udalaren Kultur Aniztasunaren arlotik bultzatutako hitzaldi bat antolatu zuten Institutuan, Amets Arzallus Antia eta Ibrahima Balderen artean idatzitako *“Miñan”* liburuaren inguruan.

Ikasleek aurrez liburua irakurri zuten, eta martxoaren 23an aukera izan zuten bertsolari eta idazle den Ametsekin liburuari buruz solas egiteko. Kalaputxi ere galderak prestatuta joan zen, eta hona emaitzak.

Nola iritsi zinen “Irungo harrera sarea” taldearen parte izatera eta zein da zuen eginkizuna?

Hendaian bizi nintzela, nire bertsolari ofizioari lotuta maiz egiten nituen hegoalderako joan etorriak, eta, askotan, gauez ikusten nituen autopistan zehar pertsonak bide bazterretik abian Iparraldera bidean, eta, inoiz, hegoalderantz —bidea oker hartuta—. Irunen ere mugimendu bereziak sumatzen nituen herriko plazaren erdian. Horiek eta beste zenbait albistek hausnarketa egitera bultzatu ninduten eta *“Irungo harrera sarea”*ra hurbildu eta bertan parte hartzera.

2018an eratu zen Irunen harrera sarea, eta ordutik 30 bat mila pertsona igaro dira gure eskuetatik, Frantziako estatua helburu dutenak, batetik hizkuntzaren arazorik ez dutelako, euren herrialdeak kolonizatuak izan zirenetik frantsesa dutelako hizkuntza ofizial, eta, bestetik, horietako askok familiaritatekoak dituztelako bertan finkatuta. Hala ere, gure ustetan, beste horrenbeste izango dira sare klandestinoek bideratutakoak.

Egunero pertsona saldo bat iristen da Irunera, %90 Alsa enpresaren autobusetan Andaluzia eta Kanariar irletatik Gurutze Gorriak ordaindutako bidaia txarteekin, jakitean euren bidaiaren helburua Frantzia dela. Migratzaile horiei harrera egiteko, Irungo plazaren erdian, udaletxe aurrean, egunero goizeko 10:00etan zabaltzen dugu mahaia taldekideok. Askok badute gure berri Gurutze Gorriaren bitartez, eta guk ere jasotzen dugu instituzio beretik informazioa behar gorrian iristen diren pertsonen harrera berezia egin eta, behar izanez, ospitaletara bideratzeko.

Lehen lana informazioa ematea da: non dauden; nondik bideratu behar diren; garraio publikoa erabiliz bestaldera pasatzeak zer kostu duen, trafikatzailen esku erori eta dirutzak ordain ez ditzaten; muga pasatzeko dituzten oztopoak eta gendarmek bueltarazteko arriskuak azaldu; Gurutze Gorriak kudeatutako aterpetxeetan babesteko aukerak, hiru eta bost gauren artean egoteko bete beharreko protokoloen berri eman; asilo politikoaren eskubidearen berri eman eta bete behar diren tramiteak azaldu...

Gure helburua euren bidean jarrai dezaten laguntzea da, horretarako jantzi bilketak egin eta arropa egokiak banatzen dizkiegu. Aipatu dugu trafikatzailen sareek funtzionatzen dutela etekin ekonomikoak xede, baina badira laguntza musutruk eskaintzen dutenak ere,

frantziar poliziaren gero eta eraso zein oztopo gehiagorekin bada ere. Halako kontrolak daude, non batzuetan muga igarotzea ere asko zailtzen zaiela bidaiari arruntei ere.

Non eta nola ezagutu zenuen Ibrahima eta zerk erakarri zuen arreta zugar liburua idazten jartzeko?

Arestian aipatu bezala asilo politikoaren aukerak ere agertzen dizkiegu migratzaileei. Esan behar, gure eskuetatik igaro diren 30.000 pertsonen artean soilik 30 izan direla tramite hau aukeratu zutenak, eta gehitu behar, soilik bakar bati onartu zaiola, oraingoz, asiloa —ukrainarrek ez dituzte arazo berberak—. Administrazioak gogor jotzen du edo hitz hutsetan geratzen da, Irungo Udala kasu. Maiz, goizeko ordu txikietan iristen dira, eta, edonolako giroa izanda ere, kale gorrian pasatu behar dute gaua haur txikiekin izan arren, goizera arte ez dutelako irekitzen aterpetxerik. Ehun bat lagunak betetzen dute aterpetxea.

Bada, asiloa eskatzea hautatu zuenetako bat izan zen Ibrahima. Horretarako, zergatiak azaldu behar dira eta polizia etxean aurkeztu beharra dago. Hilabete bat igaroko da Donostiako polizia etxean agertzeko zita jasotzeko, eta hizkuntzarik menderatu gabe, ezjakina beste zenbait arlotan, zaila da poliziak kontuan hartzea ere.

Hori dela-eta, geuk prestatzen dizkiegu txostenak eurekin harreman hurbilagoan jarrita. Horrela ezagutu nuen *fula* etniako Ibrahima, eta bere egoera pertsonala frantziar mintzairan: *“Europar nago baina ez nuen nahi Europara etorri”* izan zen atentzioa eman zidan lehenengoetako esaldia. Bestalde, bere hitz egiteko erak —musikaltasun berezia, sintaxia, esateko era, ahozkotasan aberatsa— bere ama hizkuntzan ez izan arren, kimika eta harreman estuagoa lortu zuen gure artean. Baina ziur naiz, beste edozein migratzailearekin ere giro berbera sortuko zela gure artean.

Ibrahimen historiaz jabetzeko liburua irakurri beharra dago, baina egingo al zeniguke sintesi bat?

Ginea-Kronakyn jaioa, herri txiki baten bizi izan zen amarekin, aita hiriburuan zapatak egin eta saltzera bideratu zuen arte bost urte zituela —herrialde oso txiroa da, non biztanleriaren %60 bizi den pobrezia-aren atari azpitik—. Aita eritasun batek eramatean berriro amarengana joa-

ten da, ahuntzak zaindu eta etxeko lanetan aritzeko, ama gaixo zegoelako. Hamasei urterekin, amaren osasuna hobetzean, alde egiten du etxetik kamioi gidari izan nahi duelako eta sos batzuk irabaztera. Egun batez, amak deitzen dio Alhassene anaia txikia falta zela etxetik. Falta zaien aita baten ardurak hartuz, anaia txikiaren atzetik hasten du bidaia luzea amak emandako lau sos patrikan. Horrela, Ginea, Mali, Aljeria eta Libia estatuak igarotzen ditu kosta ala kosta. Jasangaitz eta neketsuak dira egin beharreko lanak aurrera egin ahal izateko, baina Libiako egoera benetan beldurgarria deskribatzen du, pertsonaren bizitzak ez duelako deus balio: esklabismoa bizi dute. Sabrathan, Mediterraneoan dagon herrira iristean, jakiten du bere anaiak “naufraige” izan duela beste 144 pertsonarekin batera.

Pairatu dituen egoerak berriro ez bizitzeagatik, etxera ordez, Europara egitea erabakitzen du, Aljer eta Oranera eginez; ondoren, mendiz Marokora, eta Tanger eta Nador artean ibiltzen da itsasoz alde egiteko aukeraren bila. Tarte horretan, poliziak harrapatu eta Tiznitoko espetxera eramaten dute. Ihes egitea lortu eta zenbait pasadizoren ondoren, lortzen du itsasontzi pneumatiko baten sartzea. Itsasartean zirela haizea galtzen doa itsasontzia eta erreskatatuak dira. Espainiara eraman eta Irunera iristen da: amak ez zekien Europara bidean zenik.

Jarraitzen al duzu Ibrahimen nondik norakoa? Ba al dakizu bere familiaren berri?

Donostiako poliziak asilo eskaera tramitera onartu ondoren, Oñatiko babes etxera bidali zuten, eta han denbora bat igaro ondoren, Madrileko Vallecasera eraman; aukera du mekanika lanetan ikasten joan eta sos batzuk ateratzeko, beti ere, asilo eskakizunaren erantzuna jaso arte.

Denbora batera ukatu egiten diote eskakizuna eta hamabost eguneko epea eman Espainiatik alde egiteko. Era irregularrean jarraitzen du Madrilen, paperik gabe, gustuko duen lanean bizitza ateratzen, baina inolako ziurtasunik gabe. Bost urte beteko ditu aurten egoera horretan.

Lagun harremanetan jarraitzen dut berarekin, eta, aldizka, ikusten gara Madrilen edo hemen. Denbora honetan beharrezko dokumentuak lortzen egin dugu ahalegin handia; baldintza batzuk eskatzen ditu hemengo administrazioak hemen legez bizi ahal izateko: hizkuntza menperatzea; lan kontratu bat; aurrekari penalik ez izatea; hiru urtetan hemen bizilekua izatea..., baina Gineatik edozein dokumentu lortzea zail eta luze egiten da enbaxadak oso mantso jokatzen duelako. Duela gutxi lortu dugu Gineako pasaporte; ez du jada arazorik Gineara bidaia-tzeko, baina ezinezkoa egingo zaio oraindik hona berriro era erregularrean bueltatzea. Irailean aurkeztu genuen dokumentazio guztia hemengo erresidentziaren jabe egiteko, eta espero dugu udarako eskuartearen izatea. Orduan elkarrekin joatea izango dugu ama eta bi arrebak bisitatzea.

Familiarekin bideo-deien bidez maiz hitz egiten du. Fatimatu Diallo, ama, ondo doa bere eritasunetik, eta arrebek orain bi urte hasi zituzten ikasketak.

Zergatik erabaki zenuen liburua idaztea? Zer suposatu du Ibrahimarentzat?

Nik autopistan zehar oinez ikusten nituenean bezala, iruditu zitzaidan gure arteko gehiengoak begirada berdinez ikusiko zituztela migratzaileak. Horregatik erabaki nuen bidaia latz horien nondik norakoak azaltzea. Liburuan oreka bat bilatzen saiatu naiz, Ibrahima alboan izan, eta bere hitz egiteko moldea erabiliz. Eragin handiagoa eta hurbilagoa egitea lortu dugu hedabideetan, zein liburuaren hedapenean.

Gazteleraz ere publikatu da eta diru iturri apur bat jasotzeko aukera izan da Ibrahimarentzat, baina hona bere hitzak liburuari

buruz: “Beti daramat liburua motxilan, baina ez dut inoiz zabal-tzen”. Pentsa bidaia ibilbide horrek zein eragin izan duen bere barnean.

Beste libururik?

Inoiz bururatu izan zait jarraipen bat idaztea: zer den burokraziarekin borrokan jardutea. Baina, oraingoz, ez dut asmorik, nahiz-eta ezin izango dudan ukatu gerta daitekeenik.

Nola uste duzu ekidin daitezkeela migratzaileekin gertatzen diren arazoak?

Hamaika era ezberdin izan daitezke arazoari erantzun bat emateko. Orain gauden bezala gaiaz hitz egitea izan daiteke bat; komentario txikiei arreta jarri eta mespretxu hitzak ekiditea beste bat, hurbiltasuna azaldu, forma ezberdinetako laguntza- ren bat eman... Buruan klik bat egin eta jabetzea migratzaileak ez direla gure sistemaz aprobetxatzen, aldiz, gure sistema aprobetxatzen dela migratzaileez, izango litzateke urrats garrantzi- tsu bat. Militantzia aktiboa goragoko mailan dago.

Hala ere, laguntza mailak bidea leunduko duen arren, bene- tako arazoa maila sakonagoan dago: justizia ezean. Hori kon- pontzean desegingo dira arazoak, baina hori ez daukagu jende xumeak eskura. Dena den, egiten duguna eginda, inoiz ez dugu ahaztu behar non dagoen arazoaren muina.

....ZORIONAGURRAK....

ADAIEN

Zorionak martxoak 25ean
12 urte bete duzulako.
Eutsi irrifarre horri!

YARE

Zorionak gure aingerutxoari
bi urte betetzen duzulako
Maiatzan 1ian.
Muxu potolo asko
etxekoan partez.

PEIO

Zorionak osaba Peio!
Maiatzan 27xan urtiak
betetzen dezuzelako muxu
pilla bat zuretzat!
Etxekuak eta Yarek.

IZASKUN eta LEYRE

Zorionak bikote zuen
urtebetetzea apirilaren
6xan eta 23an direlako.
Ondo pasa eta muxu
potolo bat bixontzako.
Etxekoak.

MARKEL

Zorionak Markel zure
hirugarren urtebetzian!
Muxu handi bat familiko
danon partez!!

OÑATZ

Zorionak gure etxeko
labexomorruntzat!
Maiatzaren 21ian 6 urte
beteko dezu ta matxo
erraldoi bat etxeko danon
partez!!

ALIZE

Zorionak gure Alizei
urtebete egin doalako.
Etxeko danon partez muxu
asko zuretzat!

ILARGI

Zorionak txikitxu! Apirilak
18xan zeure leलगoko
kandelia atzengo dezu!
Matxo handi bat etxekuen
partez!

MALEN

ZORIONAK Malen! Apirilak
18xan bertso bat gustora
botako genizuke, baina
hori zure esku baino ezto,
gure partetik muxu handi
bat bihotzez. Asko eta aske
zatxugu matxe!

MAIDER

ZORIONAK Potxu! Zu
urtiak ez zea asko
aldauko behintzat, eutsi
zure esentziai lagun! "Asko
eta aske zatxugu matxe"
lemapian apirilak 11ian gu
ere zurekin izango gea!

LAGUNA

Zorionak lagun, lagun
zarela eta zure ondoan
bizitza ederragoa delako!
Urte askoan elkarren
ondoan izan gaitzen!

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61

San Agustín,3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

Argazki Zaharrak

1963an Astigarrabian Domund egunean

(Maria Adoración maistriak Domund eguneko eskean baserritik baserrira eraman zuen ikasle taldea)

Goiko ilaran:

Jabier Zubiaurre, Fernando Zubiaurre, Angel Usobiaga, Jesus Maria Ostolaza, Begoña Zubiaurre, Nekane Usobiaga.

Beheko ilaran:

Jose Egaña, Jose Maria Garate, Jesus Maria Aranberri, Jose Alberto Martin, eta Maria Pilar Ostolaza.

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

2023ko farmazia guardiak

Egunak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Apirila	4	4	2	2	2	2	1	3	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	
Maiatza	2	2	2	2	1	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2

Eguneko farmazia-guardia zerbitzua (09:00 - 22:00)

1	Hiart Burgoa		Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi		Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	Lon Apraiz	3 Zapatu goizetan	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	Lasuen - Elezgarai	4 Zapatu goizetan	Mutriku	Txurruka tenienteen etorbidea 3	943 19 50 26

Gaueko farmazia-guardia zerbitzua (22:00 - 09:00)

	Cristina Sanchez Castaño	Eibar	Julian Etxeberria kalea 7	943 20 30 52

apirilak 25, asteartea

Treba guraso. Gure haur eta nerabeak nola hezi berdintasunean

Zabiel kultur etxean, 18:00etan.

apirilak 26, asteazkena

Kulturarteko topaketak: Bilerak irekia

Luardon, 18:00etan.

apirilak 27, osteguna

Ipuinaren ordua: Txingurri bat nire liburuan

Zabiel kultur etxean, 17:30etan.

Ikastaroa: Adimen emozionala

Luardon, 18:00-20:00

apirilak 28, ostirala

Liburuaren astea: Liburutegiko azoka

Zabiel kultur etxean, 17:30etan.

apirilak 29, larunbata

Pilota egokituko jrdunaldia

Miruaiz frontoian, 10:00etan.

Zesta punta: GRAVNI, Gipuzkoa vs. Nafarroa

Miruaiz frontoian, 16:30etan.

maiatzak 2, asteartea

Liburuaren astea: Liburutegiko azoka

Zabiel kultur etxean, 17:30etan.

maiatzak 4, osteguna

Liburuaren astea: Solasaldia Nerea Ibarzabalekin

Zabiel kultur etxean, 19:00etan.

Ikastaroa: Adimen emozionala

Luardon, 18:00-20:00

maiatzak 18, asteazkena

Kulturartekotasuna: Ipuin kontalaria

Zabiel kultur etxean, 17:30etan.

maiatzak 18, asteazkena

Kulturartekotasuna: Ipuin kontalaria

Zabiel kultur etxean, 17:30etan.

Solasaldia: Emakumeen etxeak

Zabiel kultur etxean, 18:30etan.

EUSKARAREN ASTEA

maiatzak 2, 19:00: Hitzaldia, Kike Amonarriz

maiatzak 4, 12:00: Ekitaldia eta jan-edana

maiatzak 9, 19:00: Hitzaldia: Jon Maia

BISITA GIDATUAK

- Zazpi hondartzak • Mutriku marinela •
- Olatu planta • Nautilus, Flyscheko fosilak •
- Arrietakua jauregia •

Egunak, ordutegiak eta hizkuntza

Turismo bulegoan kontsultatu

edo www.geoparkea.eus helbidean

ODOLA EMATEA

apirilak 28

• ekainak 23 • abuztuak 18 • urriak 20 • abenduak 15 •

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emaileak

aldizkaria@kalaputxi.eus

whatsapp 635748393

maiatzeko aldizkarian

argitaratzeko

maiatzaren 12rako

bidali zuen mezuak

MENDI IRTEERAK

Burumendi Mendi Elkartea

maiatzak 7 Angulo gaina-Orduña gaina (Uren banalerroa)

ekainak 16, 17, 18 Palentziako mendiak

uztailak 9 Orduña gaina-Altube gaina (Uren banalerroa)

irailak 10 Ezkabako ihesa 2. Etapa (Olabe-Saigots)

urriak 22 Ordunte-Zalama

azaroak 5 Etxaguen-OKETA-Ubidea

abenduak 3 Ondarru

Jatetxea eta erretegia

*jatordu gozoenak
ikuspegi onenean*

eguneko
menua

GALDONAMENDI

Igualatorioarekin eta
Osakidetzarekin
lan egiten dugu

Audioprotesista
egunero zentroan
Audiometriak doan

OPTIKA VITORIA

O P T I K A • A U D I F O N O A K

ERRIBERA 16 • 48700 ONDARROA • 946134138 • mvitoria@cnoo.es

TXIMAK

ILEAPAINDEGIA

ZERBITZU BIKAINA
ARRETA PERTSONALIZATUA
KALITATEZKO PRODUKTUAK
DENONTZAKO ILEAPAINDEGIA

zure ileapaindegia!

ESKERRIK ASKO
ZUEN KONFIDANTZARENGAITIK!

Eva Ibarrola Urreisti
Jose Mª Altzibar 18 · 20830 MUTRIKU
ileapaindegia tximak@gmail.com
Tlf. 943 60 30 03